Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

DG Digitalisering & Overheidsorganisatie
Programma Open Overheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2026-0000543392

Bijlage(n)
0

Datum 25 november 2026
Betreft Beter uitvoerbare Wet open overheid

Als kabinet zetten we in op een beter uitvoerbare Wet open overheid (Woo) voor een transparante en controleerbare overheid. Vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid voor de Woo stimuleer en ondersteun ik overheidsorganisaties om de Woo slagvaardiger uit te voeren. De uitvoering van de Woo is momenteel niet altijd makkelijk: het aantal Woo-verzoeken blijft jaarlijks toenemen en overheidsorganisaties ervaren veel juridische en administratieve lasten. Dit komt onder andere doordat zeer brede en omvangrijke Woo-verzoeken ingediend kunnen worden die veel geld en tijd kosten, maar het doel van een transparante en controleerbare overheid niet dichterbij brengen. In de brief over slagvaardige overheid[1] heeft het kabinet aangekondigd om, in afwachting van de wetsevaluatie van de Woo, te starten met de voorbereiding van wetsaanpassingen om de wet beter uitvoerbaar te maken. Deze voorstellen zullen gericht zijn op minder juridisering, lagere uitvoeringskosten en behoud van effectieve transparantie en rechtsbescherming. Door nu al voorbereidingen te treffen, zorg ik dat we snel kunnen handelen op basis van de resultaten van de wetsevaluatie. Begin 2027 zal ik uw Kamer informeren over de voortgang van deze voorbereidingen.

Zoals ik aan uw Kamer heb toegezegd werken we in de tussentijd aan een betere en simpelere uitvoering van de Woo binnen de huidige wettelijke kaders, in deze brief ga ik daar nader op in. Met name de praktijk van de afhandeling van Woo-verzoeken vraagt om aanscherping, zodat relevante informatie sneller beschikbaar komt voor de samenleving en de uitvoeringslasten worden verminderd. Daarom is er kritisch gekeken naar de uitvoeringslasten van de Woo en welke maatregelen genomen kunnen worden om de uitvoering snel te verbeteren. Veel overheidsorganisaties brengen (een deel van) deze maatregelen al in de praktijk. In het kader van slagvaardige overheid is het van belang dat overheidsorganisaties nog nadrukkelijker keuzes maken binnen de kaders die de wet biedt. Tijdens het commissiedebat Woo van 11 juni jl. heb ik aan het lid Boelsma-Hoekstra (CDA) toegezegd hierover een brief aan uw Kamer te sturen.[2] Met deze brief kom ik aan deze toezegging tegemoet.

Ik licht de maatregelen toe via vijf lijnen:

[1] *Kamerstukken II* 2026/27, 29 362, nr. 412
[2] TZ202606-134

- Maak gebruik van *best practices* en het standaardproces om de uitvoering van de Woo te verbeteren.
- Aanpakken van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Woo.
- Ondersteuning in de uitvoering van de Woo met innovaties en AI.
- Inzet op betekenisvolle actieve openbaarmaking.
- Verbeteren van de informatiehuishouding.

Maak gebruik van best practices en het standaardproces om de uitvoering van de Woo te verbeteren

Ik roep overheidsorganisaties op om gebruik te maken van bewezen beste werkwijzen om de uitvoering van de Woo te versimpelen, onder andere door het aanbieden van handreikingen en *best practices*. Dit doe ik samen met het Adviescollege voor Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) dat vanuit hun wettelijke taak van kennisbevordering voor de uitvoeringspraktijk hierin een belangrijke rol speelt. Vanuit deze taak publiceren zij diverse werkwijzers en bieden zij ondersteuning bij uitvoeringsvragen.[3] Ik moedig overheidsorganisaties vooral aan om van deze hulpmiddelen gebruik te maken.

In dit kader heb ik in samenwerking met medeoverheden de hoofdlijnen van een zo optimaal mogelijk proces voor de afhandeling van Woo-verzoeken vastgelegd. Efficiëntie en dienstverlening richting de verzoeker zijn hierbinnen belangrijke uitgangspunten. Bewezen beste werkwijzen zoals tijdig contact met Woo-verzoekers, de inzet van informatiespecialisten, prioritering bij de afhandeling van verzoeken en een zo kort mogelijke parafenlijn zijn ook verwerkt in dit optimale Woo-proces. De Woo-functionaris heeft binnen het proces een belangrijke rol gekregen en hiermee geef ik uitvoering aan de motie van het lid Tseggai (PRO).[4] Het optimaal Woo-proces is afgelopen september in openbare consultatie geweest en zal naar verwachting begin 2027 voor alle overheidsorganisaties beschikbaar zijn. Het proces en de daarin opgenomen beste werkwijzen worden in ieder geval door de Rijksoverheid geïmplementeerd, zoals toegezegd in de kabinetsreactie op de Woo-invoeringstoets.[5]

Hieronder geef ik voorbeelden van beste werkwijzen die overheidsorganisaties nu al kunnen inzetten om de Woo binnen het huidige wettelijke kader slagvaardiger uit te voeren:

- Neem snel contact op met de verzoeker (binnen een week na ontvangst van het verzoek) om samen de informatievraag helder te krijgen. Dit zorgt er niet alleen voor dat verzoekers beter geholpen worden, maar draagt ook bij aan het sneller en efficiënter afhandelen van verzoeken. De Samenwerkwijzer van het ACOI kan helpen bij goede contact met Woo-verzoekers.[6]
- Maak bij omvangrijke verzoeken eerst de 50 tot 100 meest relevante documenten openbaar en werk vanuit daar samen met verzoeker toe naar het vervullen van de

[3] Zie de Woo-wijzer van het ACOI, te raadplegen via https://woo-wijzer.acoi.nl
[4] *Kamerstukken II* 2026/27, 32 802, nr. 156.
[5] *Kamerstukken II* 2023/24, 32 802, nr. 94.
[6] https://www.acoi.nl/kennisdeling/werkwijzers/samenwerkwijzer/

informatiebehoefte.[7] Bij de zoekslag kan hiervoor in eerste instantie zoveel mogelijk worden gericht op documenten die direct inzicht geven in beleid, besluitvorming en bestuurlijke afwegingen, zoals formele beleidsstukken, beslisnota's, adviezen en verslagen (geen concepten en vanaf directeursniveau). Het doel van deze werkwijze is om sneller de informatiebehoefte van de verzoeker te vervullen en de relevante informatie voor eenieder openbaar te maken. De prioritering wordt in beginsel in overleg met de verzoeker gemaakt, het ACOI heeft hiervoor de werkwijzer Samen Kiezen ontwikkeld.[8] Als de verzoeker hier niet aan mee wil werken, kan het bestuursorgaan zelf een prioritering maken.

- Zet bij (omvangrijke) Woo-verzoeken ten behoeve van bijvoorbeeld historisch of journalistiek onderzoek meer in op vertrouwelijke voorinzage voor journalisten en onderzoekers. Hierdoor kunnen journalisten en onderzoekers uit een grote hoeveelheid documenten aangeven welke specifiek relevant zijn voor hun informatiebehoefte. Overheidsorganisaties hoeven dan een stuk minder documenten te beoordelen aan de hand van de uitzonderingsgronden.
- Gebruik bij het opstellen van stukken standaard documentsjablonen die openbaarheid by design ondersteunen. Daarmee wordt informatie vanaf de totstandkoming gestructureerd, begrijpelijk en geschikt voor (her)gebruik vastgelegd. Een goed voorbeeld hiervan zijn de sjablonen die gebruikt worden bij beslisnota's.
- Bied inwoners een makkelijke, laagdrempelige manier om hun vraag te stellen of informatieverzoek te doen. In veel gevallen wordt een Woo-verzoek nu aangegrepen om in contact te komen met een overheidsorganisatie of een vraag te kunnen stellen. Er zijn echter laagdrempeligere, niet-juridische manieren om informatie van de overheid te verkrijgen.

Aanpakken van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Woo

Misbruik van het recht op toegang tot overheidsinformatie onder de Woo is onacceptabel en ondermijnt het draagvlak voor de Woo. Het leidt niet alleen tot verspilling van belastinggeld, maar vertraagt ook de behandeling van andere, oprechte, Woo-verzoeken. De Woo bevat een antimisbruikbepaling (art. 4.6) die bestuursorganen de mogelijkheid biedt om verzoeken die niet gericht zijn op het verkrijgen van publieke informatie buiten behandeling te laten. Ik vind het belangrijk dat bestuursorganen waar nodig grenzen stellen. Daarom heb ik de handreiking 'ZO! Ga je om met de antimisbruikbepaling' ontwikkeld. Deze handreiking ondersteunt bestuursorganen bij het beoordelen wanneer de antimisbruikbepaling kan worden ingeroepen en bij de aanpak van (vermoedelijk) misbruik of oneigenlijk gebruik van de Woo.

Overheden kunnen ook te maken hebben met verzoekers die zich onredelijk opstellen en niet mee willen werken aan bijvoorbeeld het concreet maken van het Woo-verzoek, steeds meer blijven vragen en/of intimiderend gedrag vertonen. Dit is onacceptabel en ook in deze gevallen is het van belang om dit gedrag waar nodig te begrenzen. Als een verzoeker echt te veel onredelijke (Woo-)verzoeken stuurt, niet meewerkt en/of waarschuwingen negeert, dan stimuleer ik overheidsorganisaties aan om assertief op te

[7] Zie in dit kader ook artikel 4.2a van de Woo.
[8] Zie de Woo-wijzer van het ACOI.

treden en passende maatregelen te treffen, zoals bijvoorbeeld het versturen van een stopbrief. Ook hiervoor zijn handvatten beschikbaar in de eerdergenoemde antimisbruikhandreiking en aanvullend is sinds september de werkwijzer Zorgvuldig Begrenzen van het ACOI beschikbaar.

Een andere uitdaging is het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) voor verzoeken richting de overheid. Op zichzelf is het gebruik van AI om te helpen bij het formuleren van Woo-verzoeken geen probleem. AI kan mensen bijvoorbeeld helpen om hun informatievraag scherper te formuleren. AI kan voor de overheid behulpzaam zijn om het proces voor de afhandeling van Woo-verzoeken te versnellen. Dit licht ik hieronder verder toe. Tegelijkertijd kan AI helaas ook misbruikt worden om de overheid te overladen met verzoeken, zowel met Woo-verzoeken als bijvoorbeeld bezwaarschriften. Als er aanwijzingen zijn dat AI wordt gebruikt voor het insturen van zeer veel en/of omvangrijke verzoeken bij dezelfde organisatie of bij heel veel organisaties tegelijk, kan dit het vermoeden van misbruik versterken en ertoe leiden dat een verzoek buiten behandeling wordt gesteld. De werking van de antimisbruikbepaling zal in de wetsevaluatie worden onderzocht en afhankelijk van de uitkomsten hiervan kunnen aanvullende maatregelen of wijziging van de bepaling volgen.

Ondersteuning in de uitvoering van de Woo met innovaties en AI
Het afhandelen van Woo-verzoeken vraagt momenteel nog veel handmatig werk. Ik kijk daarom met veel aandacht naar de mogelijkheden die AI en andere technologische innovaties bieden om de uitvoering van de Woo slagvaardiger en beter te maken. We hebben de Woo daarom ook aangewezen als een belangrijk toepassingsgebied voor AI. In dit kader zetten we in op het creëren van de benodigde technische, bestuurlijke en organisatorische randvoorwaarden voor deze innovaties. Om innovatie gericht te stimuleren, werk ik samen met de koepels van medeoverheden aan een innovatieagenda voor openbaarheid en informatiehuishouding. Het streven is om de innovatieagenda in het eerste kwartaal van 2027 met uw Kamer te delen.

Ook uw Kamer heeft aandacht gevraagd voor de mogelijkheden van AI bij de uitvoering van de Woo. Op 24 maart jl. heeft de Tweede Kamer ingestemd met een amendement van het lid Meulenkamp (VVD) voor een pilot met AI in het Woo-proces, om te onderzoeken waar AI kan bijdragen aan een lagere werkdruk en een betere kwaliteit en doorlooptijd van Woo-verzoeken.[9] Deze zomer is hiervoor met marktpartijen een technische verkenning uitgevoerd waarbij verschillende AI-tools zijn getest op hun vermogen om relevante documenten voor een Woo-verzoek te selecteren. De pilot wordt momenteel verder vormgegeven, waarbij wordt aangesloten op bestaande initiatieven zoals de innovatieagenda.

Ook de motie van de leden Meulenkamp (VVD) en Vermeer (BBB) over het onderzoeken van de mogelijkheden om AI in te zetten om ondernemers individueel te kunnen

[9] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 800-VII, nr. 92

informeren over Woo-besluiten en zienswijzenprocedures[10] wordt in de hiervoor genoemde trajecten meegenomen.

Inzet op betekenisvolle actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking is een belangrijk uitgangspunt van de Woo. Betekenisvolle actieve openbaarmaking betekent dat dit gebeurt op een manier waardoor openbaar gemaakte informatie daadwerkelijk begrijpelijk, vindbaar, en bruikbaar is. Door meer informatie actief openbaar te maken zal het aantal Woo-verzoeken naar verwachting dalen en zullen ontvangen verzoeken over onderwerpen die actief openbaar worden gemaakt gerichter kunnen worden afgehandeld.

In dit kader heeft uw Kamer met de motie van het lid Kostić (PvdD) aan de regering verzocht om bestuursorganen te stimuleren om informatie over maatschappelijke onderwerpen waarvoor veel publieke belangstelling bestaat zo veel mogelijk actief openbaar te maken.[11] Met de publicatie van het nieuwe beleidskader 'Betekenisvolle actieve openbaarheid'[12] en het bijbehorende afwegingskader bied ik bestuursorganen meer handvatten om aan de inspanningsverplichting uit artikel 3.1 van de Woo te kunnen voldoen. Het beleidskader helpt bestuursorganen om bewuster te kunnen bepalen welke informatie zij openbaar maken, voor wie, op welk moment, en op welke manier.[13] De verwachting is dat bestuursorganen door maatschappelijke dossiers vaker openbaar te maken een belangrijke bijdrage aan de informatievoorziening van burgers leveren. Goede voorbeelden zijn de openbaarmaking van de belangrijkste achterliggende documenten in de totstandkoming van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)[14], kernenergie[15] en informatie over PFAS door het Hoogheemraadschap Delfland[16].

Verbeteren van de informatiehuishouding

Een goede informatiehuishouding is randvoorwaardelijk voor het goed en tijdig kunnen uitvoeren van de Woo. Het is van belang om te blijven investeren in het groeien van het volwassenheidsniveau van de informatiehuishouding. Voor het verbeteren van de uitvoerbaarheid van de Woo is de naleving van de selectielijsten op grond van de Archiefwet nog een aandachtspunt. Tijdige vernietiging of overdracht van informatie aan het Nationaal Archief helpt om dataminimalisatie te realiseren. Hierdoor verkleint de hoeveelheid informatie die doorzocht en beoordeeld moet worden bij Woo-verzoeken. Overheidsorganisaties moeten er daarom voor zorgen dat selectielijsten worden nageleefd. Vanuit mijn verantwoordelijkheid heb ik het ACOI om advies gevraagd over het beter werkbaar maken van waardering en selectie in generieke IT-voorzieningen.

[10] *Kamerstukken II* 2026/27, 32 802, nr. 159.
[11] *Kamerstukken II* 2026/27, 32 802, nr. 157.
[12] Te raadplegen via https://www.open-overheid.nl/documenten/2026/09/24/beleidskader-actieve-openbaarheid
[13] Dit beleidskader is tevens de reactie op de adviezen van het ACOI 'Wat zou u zelf willen weten?' en het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) 'Betekenisvolle Transparantie'.
[14] De stukken over de totstandkoming van de NDS zijn via een tijdlijn beschikbaar via https://www.digitaleoverheid.nl/nederlandse-digitaliseringsstrategie-nds/tijdlijn-nds/
[15] https://energietransitie.nl/soorten-energie/kernenergie/documenten
[16] De informatie is openbaar gemaakt op de website van Hoogheemraadschap Delfland: https://www.hhdelfland.nl

DG Digitalisering & Overheidsorganisatie
Programma Open Overheid

Datum

Onze referentie
2026-0000543392

Doorkijk naar de wetsevaluatie van de Woo
De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) voert de wetsevaluatie van de Woo uit onder begeleiding van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC). Daarbij worden zowel de individuele bepalingen van de Woo als het openbaarheidsstelsel als geheel geëvalueerd. De resultaten van de wetsevaluatie vormen input om te komen tot wetswijzingen die de wet beter toepasbaar moeten maken. Hierbij worden de belangen van transparantie en slagvaardigheid goed afgewogen en worden voorbeelden uit de uitvoeringspraktijk van andere landen meegenomen, bijvoorbeeld ten aanzien van omvangrijke Woo-verzoeken die een disproportionele werklast met zich meebrengen. De uitkomst van de wetsevaluatie stuur ik voor 1 mei 2027 naar uw Kamer.[17] Ondertussen werken we door aan het verbeteren van de uitvoerbaarheid van de Woo en wordt al actief nagedacht over mogelijkheden om het wettelijk kader beter toepasbaar te maken zodat we dit in 2027 verder kunnen uitwerken.

Tot slot
De in deze brief genoemde hulpmiddelen die zijn ontwikkeld in opdracht van mijn ministerie zijn vindbaar via www.open-overheid.nl. Daarnaast zijn deze en andere relevante hulpmiddelen opgenomen op de website Woo-wijzer van het ACOI. Dit jaar is het ACOI ook gestart met leerkringen voor Woo-professionals. Dit zijn regionale bijeenkomsten waar vakgenoten samen kunnen leren. Voor complexe vraagstukken kunnen Woo-professionals een consult aanvragen, alleen of in groepsverband, met experts van het ACOI.

Ik onderschrijf de uitdagingen die uit de uitvoeringspraktijk van de Woo naar voren worden gebracht. Met de in deze brief genoemde verbeteringen en versimpelingen in de uitvoeringspraktijk en de lopende wetsevaluatie zet ik in op het slagvaardig, uitvoerbaar en toepasbaar maken van de Woo. Dit vraagt zowel iets van de overheid als van Woo-verzoekers: uiteindelijk is een open overheid van ons allemaal.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Eric van der Burg

[17] Dit is conform artikel 8.9 van de Woo.